

ผลกระทบของนโยบายกำแพงภาษีของสหรัฐอเมริกาต่อเศรษฐกิจไทย: บทวิเคราะห์เชิง
เศรษฐศาสตร์

The Impact of the United States' Tariff Policy on the Thai Economy: An Economic
Analysis

นายภากร ศิลานนท์¹

Mr.Pakon Silanon

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายกำแพงภาษีของสหรัฐอเมริกา ภายใต้กรอบนโยบายอเมริกาต้องมาก่อน (America First) ซึ่งเริ่มต้นในสมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ และยังคงส่งผลกระทบต่อระบบการค้าโลกในปัจจุบัน โดยเน้นการศึกษาผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย ซึ่งมีโครงสร้างที่พึ่งพาการส่งออกและความเชื่อมโยงกับห่วงโซ่อุปทานโลกเป็นหลัก โดยประยุกต์ใช้กรอบแนวคิดจากทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ เช่น ทฤษฎีได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบและทฤษฎีการคุ้มครองอุตสาหกรรม รวมถึงทฤษฎีผลกระทบทางอ้อม และการเปลี่ยนทิศทางของกระแสการค้า ผลการวิเคราะห์ชี้ให้เห็นว่านโยบายกำแพงภาษีของสหรัฐฯ ส่งผลกระทบต่อไทยผ่านหลายช่องทาง ได้แก่ ด้านการค้า ซึ่งไทยอาจได้ประโยชน์ระยะสั้นจากการเป็นประเทศทางเลือกในการส่งออกแทนจีน แต่ความไม่แน่นอนระยะยาวส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุน ด้านการลงทุนไทยมีโอกาสด้านการผลิตใหม่ แต่ต้องเผชิญการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นจากประเทศในภูมิภาค ขณะที่ด้านตลาดการเงินเศรษฐกิจไทยเผชิญความผันผวนของค่าเงินบาทและกระแสเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศอันเป็นผลจากปัจจัยภายนอก บทความเสนอแนวทางเชิงนโยบายเพื่อรับมือกับสถานการณ์ดังกล่าว ได้แก่ การส่งเสริมอุตสาหกรรมมูลค่าเพิ่มสูง การกระจายความเสี่ยงทางการค้า การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรมและทุนมนุษย์ ทั้งนี้เพื่อให้เศรษฐกิจไทยสามารถปรับตัวต่อความเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกได้อย่างยั่งยืนและมีเสถียรภาพในระยะยาว

คำสำคัญ: ผลกระทบ, นโยบายกำแพงภาษี, สหรัฐอเมริกา, เศรษฐกิจไทย

¹ นักวิชาการอิสระ ; independent Scholar, Thailand

Abstract

This academic article aims to analyze the impact of the United States' tariff policy under the "America First" framework, which was initiated during the administration of President Donald Trump and continues to influence the global trading system today. The focus is placed on examining its implications for the Thai economy, which is highly dependent on exports and deeply integrated into global supply chains. The study applies theoretical frameworks from international trade theories, including the theory of comparative advantage and the theory of protectionism, as well as the concept of spillover effects and trade diversion. The analysis reveals that the U.S. tariff policy affects Thailand through several key channels. In terms of trade, Thailand may benefit in the short term by serving as an alternative export base to China. However, prolonged uncertainty poses risks to investor confidence. In terms of investment, Thailand has the potential to become a new manufacturing hub but faces rising competition from other regional players such as Vietnam and Indonesia. In the financial sector, the Thai economy experiences volatility in the value of the baht and cross-border capital flows, driven largely by external factors. This article proposes policy recommendations to address these challenges, including the promotion of high value-added industries, diversification of trade risks through new free trade agreements, acceleration of infrastructure development, and the enhancement of competitiveness through innovation and human capital development. These strategic directions aim to strengthen Thailand's resilience and adaptability in the face of ongoing changes in the global economic landscape, ensuring sustainable and stable long-term growth.

Keywords: Impact, Tariff Policy, United States, Thai Economy

1. บทนำ

ในช่วงปี ค.ศ. 2017–2021 ภายใต้การบริหารของประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ สหรัฐอเมริกาได้ดำเนินนโยบายเศรษฐกิจที่เน้นการปกป้องผลประโยชน์ของประเทศเป็นหลัก โดยเฉพาะผ่านนโยบายอเมริกาต้องมาก่อนหรือการให้ความสำคัญกับอเมริกาเป็นอันดับแรก (America First) ซึ่งมุ่งลดการพึ่งพาการนำเข้าและส่งเสริมการผลิตภายในประเทศ (Office of the United States Trade Representative, 2018) หนึ่งในเครื่องมือหลักที่รัฐบาลทรัมป์นำมาใช้คือ การกำหนดกำแพงภาษีต่อสินค้านำเข้าจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากจีนที่ขึ้นภาษีนำเข้าถึง 156% ซึ่งเป็นการจุดชนวนให้เกิดสงครามการค้าระหว่างสองประเทศมหาอำนาจทาง

เศรษฐกิจของโลก ทั้งนี้ผลกระทบจากสงครามการค้าไม่ได้จำกัดอยู่เพียงแค่ภายในสหรัฐฯและจีนเท่านั้น แต่ยังแผ่ขยายไปสู่เศรษฐกิจประเทศคู่ค้ารวมถึงประเทศไทยด้วย

ประเทศไทยในฐานะประเทศกำลังพัฒนาที่มีโครงสร้างเศรษฐกิจพึ่งพาการส่งออกในระดับสูง การเปลี่ยนแปลงของนโยบายการค้าในระดับโลกย่อมส่งผลกระทบต่อเนื่องมายังภาคการผลิต การลงทุน และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ (Bank of Thailand, 2020) นอกจากนี้ไทยยังเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่คุณค่าโลก (Global Value Chain) โดยเฉพาะในภาคอิเล็กทรอนิกส์และยานยนต์ ซึ่งได้รับผลกระทบโดยตรงจากการเปลี่ยนทิศทางการค้าและการย้ายฐานการผลิตของบริษัทข้ามชาติ การศึกษาผลกระทบจากนโยบายกำแพงภาษีของสหรัฐฯ จึงมีความสำคัญต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจของไทยในอนาคต

นโยบายการเก็บภาษีสินค้านำเข้าในอัตราสูงจากประเทศเป้าหมาย เช่น จีน เวียดนาม เม็กซิโก และกลุ่มสหภาพยุโรปจะทำให้ต้นทุนการค้าเพิ่มขึ้น และสร้างแรงกดดันต่อห่วงโซ่คุณค่าระหว่างประเทศ (Bown, 2019) อย่างไรก็ตามการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวอาจเปิดโอกาสให้ประเทศไทยกลายเป็นฐานการผลิตหรือจุดผ่านทางการค้าใหม่ได้หากสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม ทั้งนี้การตอบสนองของไทยจำเป็นต้องมีความเข้าใจที่ลึกซึ้งในเชิงเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมของนโยบายการค้าระหว่างประเทศ

บทความวิชาการฉบับนี้มีวัตถุประสงค์ในการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายกำแพงภาษีของรัฐบาลสหรัฐฯ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีทรัมป์ที่มีต่อเศรษฐกิจไทยในหลากหลายมิติ อาทิ ภาคการส่งออก การลงทุน การผลิต และเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ พร้อมทั้งนำเสนอแนวทางเชิงนโยบายที่ประเทศไทยควรดำเนินการเพื่อรองรับและใช้ประโยชน์จากการเปลี่ยนแปลงทางการค้าในระดับโลกอย่างมีประสิทธิภาพ จากการศึกษาวิเคราะห์ที่ครอบคลุมทั้งในเชิงทฤษฎีและข้อมูลเชิงประจักษ์ บทความนี้มุ่งหวังที่จะสร้างความเข้าใจในเชิงวิชาการและเป็นประโยชน์ต่อผู้กำหนดนโยบาย นักวิชาการ และผู้ประกอบการภาคเอกชน ทั้งในด้านการวางกลยุทธ์ระยะสั้นและระยะยาว เพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศไทยในระบบเศรษฐกิจโลกที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

2. กรอบแนวคิด/ทฤษฎีที่ใช้ในการวิเคราะห์

ในการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายกำแพงภาษีของสหรัฐอเมริกาต่อเศรษฐกิจไทย บทความนี้อาศัยการวางกรอบแนวคิดเชิงเศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศที่สำคัญจำนวนหลายทฤษฎี ซึ่งสามารถช่วยให้เข้าใจถึงพลวัตของการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ ท่ามกลางบริบทที่โลกมีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจมากยิ่งขึ้น ทฤษฎีที่ถูกหยิบยกมาใช้ในการวิเคราะห์ประกอบด้วย ทฤษฎีได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Advantage) ทฤษฎีการคุ้มครองอุตสาหกรรม (Protectionism) ทฤษฎีผลกระทบทางอ้อม (Spillover Effects) แนวคิดการเบี่ยงเบนทางการค้า (Trade Diversion) และกรอบความคิดเกี่ยวกับห่วงโซ่คุณค่าโลก (Global Value Chain: GVC)

เริ่มจากทฤษฎีได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นพื้นฐานของการค้าเสรีที่เสนอโดยเดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ในศตวรรษที่ 19 ทฤษฎีนี้ระบุว่าประเทศหนึ่งควรมุ่งผลิตและส่งออกสินค้าที่ตนมีต้นทุนโอกาสต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับประเทศอื่น และนำเข้าสินค้าที่ตนมีต้นทุนโอกาสสูงกว่า แม้ว่าประเทศนั้นจะ

สามารถผลิตได้ทั้งสองสินค้าก็ตาม (Krugman, Obstfeld, & Melitz, 2018) แนวคิดนี้อธิบายได้ว่าการค้าระหว่างประเทศจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพและสวัสดิการรวมที่สูงขึ้น อย่างไรก็ตามการแทรกแซงโดยนโยบายกำแพงภาษีของสหรัฐฯในช่วงการบริหารของทรัมป์ได้ทำให้โครงสร้างของการค้าระหว่างประเทศบิดเบี้ยวออกจากสมดุลเชิงประสิทธิภาพดังกล่าว สหรัฐฯได้เก็บภาษีสูงต่อสินค้าจากจีน โดยเฉพาะสินค้าในกลุ่มเทคโนโลยีขั้นสูงและวัตถุดิบอุตสาหกรรมซึ่งทำให้ต้นทุนการค้าระหว่างสองประเทศเพิ่มสูงขึ้น และส่งผลกระทบต่อโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานในระดับโลก

ทฤษฎีการคุ้มครองอุตสาหกรรม ซึ่งให้เหตุผลสนับสนุนการแทรกแซงของรัฐในบางกรณี โดยเฉพาะเมื่ออุตสาหกรรมภายในประเทศยังอยู่ในช่วงเริ่มต้น หรือมีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ เช่น อุตสาหกรรมเทคโนโลยีชีวภาพ ระบบป้องกันประเทศ และเซมิคอนดักเตอร์ (Salvatore, 2020) การใช้กำแพงภาษีในนามของความมั่นคงทางเศรษฐกิจและการลดการพึ่งพาจากต่างประเทศ สะท้อนถึงแนวทางของทรัมป์ที่พยายามกระตุ้นการผลิตภายในประเทศ แต่ในทางกลับกันนโยบายนี้ได้สร้างผลกระทบลูกโซ่ต่อประเทศที่เกี่ยวข้องในห่วงโซ่การผลิต โดยเฉพาะประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งรวมถึงประเทศไทยที่มีบทบาทในการผลิตและส่งออกชิ้นส่วนอุตสาหกรรมและสินค้าสำเร็จรูปไปยังทั้งจีนและสหรัฐฯ

ทฤษฎีผลกระทบทางอ้อม เป็นอีกกรอบความคิดหนึ่งที่สำคัญในการทำความเข้าใจผลกระทบที่ไม่ได้ตั้งใจ (Unintended Consequences) ของนโยบายการค้า กล่าวคือแม้นโยบายภาษีของสหรัฐฯจะมีเป้าหมายหลักคือประเทศจีน แต่ประเทศอื่นที่มีความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจกับจีน ไม่ว่าจะเป็นในฐานะผู้ส่งออกวัตถุดิบผู้ผลิตสินค้า หรือผู้ลงทุน ก็ย่อมได้รับผลกระทบทางตรงและทางอ้อมตามไปด้วย (Redding & Sturm, 2008) ประเทศไทยซึ่งเป็นหนึ่งในศูนย์กลางของการผลิตชิ้นส่วนอุตสาหกรรมในภูมิภาคอาเซียนจึงหลีกเลี่ยงไม่ได้จากผลกระทบเหล่านี้ ทั้งในด้านของต้นทุนการผลิตที่เพิ่มขึ้น ความล่าช้าของห่วงโซ่อุปทาน และการเปลี่ยนแปลงในความต้องการสินค้าจากตลาดปลายทาง

ในทำนองเดียวกันแนวคิดเรื่องการเบี่ยงเบนทางการค้าก็มีความสำคัญในการวิเคราะห์สถานการณ์นี้เช่นกัน โดยเฉพาะในบริบทของสงครามการค้า การที่สหรัฐฯเล็งการนำเข้าสินค้าจากจีนเนื่องจากภาษีที่สูง ทำให้มีแนวโน้มที่จะหันไปนำเข้าสินค้าประเภทเดียวกันจากประเทศที่ไม่ได้ถูกตั้งกำแพงภาษี ซึ่งในบางกรณีประเทศไทยอาจได้รับประโยชน์จากสถานการณ์นี้ ตัวอย่างเช่น การส่งออกสินค้าประเภทอิเล็กทรอนิกส์หรือชิ้นส่วนยานยนต์จากไทยไปยังสหรัฐฯ อาจเพิ่มขึ้นในช่วงที่สินค้าจากจีนถูกจำกัด อย่างไรก็ตาม โอกาสดังกล่าวมักเป็นผลระยะสั้น และอาจมาพร้อมกับการแข่งขันที่รุนแรงจากประเทศคู่แข่งในภูมิภาค เช่น เวียดนามหรือมาเลเซีย

แนวคิดของห่วงโซ่อุปทานโลกเป็นกรอบวิเคราะห์สำคัญ เนื่องจากระบบเศรษฐกิจในปัจจุบันมีการแบ่งการผลิตออกเป็นหลายขั้นตอนที่กระจายอยู่ในหลายประเทศ ซึ่งแต่ละประเทศมีบทบาทต่างกันในห่วงโซ่ ไม่ว่าจะเป็นในด้านกาวิจัยและพัฒนา การผลิตขั้นต้น หรือการประกอบขั้นสุดท้าย (World Bank, 2020) ประเทศไทยมีบทบาทอย่างเด่นชัดในห่วงโซ่นี้ โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยานยนต์และอิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนการค้าและนโยบายของประเทศคู่ค้ารายใหญ่ย่อมส่งผลต่อการไหลของทุน การจ้างงาน และโอกาสในการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในระยะยาว บทความนี้จึงเน้นการวิเคราะห์เชิงระบบและใช้แนวคิด

เกี่ยวกับห่วงโซ่อุปทานโลก เพื่อประเมินว่าไทยควรปรับกลยุทธ์อย่างไรในโลกที่เศรษฐกิจมีความเกี่ยวเนื่องกัน อย่างซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา

3. ลักษณะของนโยบายกำแพงภาษี (Tariff Policy)

ในช่วงปี 2024–2025 นโยบายกำแพงภาษีของสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาขึ้นจากยุคของประธานาธิบดี โดนัลด์ ทรัมป์ แต่ยังคงรักษาแก่นหลักของแนวคิดอเมริกาต้องมาก่อนเอาไว้ โดยรัฐบาลสหรัฐฯ ภายใต้การนำของประธานาธิบดีจากพรรครีพับลิกัน (ภายหลังการเลือกตั้งกลางเทอมปี 2022) ได้ฟื้นฟูนโยบายภาษีศุลกากรเชิงรุกเพื่อลดการพึ่งพาการนำเข้าจากประเทศคู่แข่งทางยุทธศาสตร์โดยเฉพาะจีน ซึ่งยังคงเป็นเป้าหมายหลักในบริบทของการแข่งขันทางภูมิรัฐศาสตร์ เศรษฐกิจดิจิทัล และเทคโนโลยีขั้นสูง การดำเนินนโยบายดังกล่าวไม่เพียงแต่สะท้อนผ่านอัตราภาษีนำเข้าสูงขึ้นในสินค้ากลุ่มสำคัญ แต่ยังขยายไปถึงการตั้งข้อกำหนดทางเทคนิค และกฎระเบียบที่เข้มงวดต่อสินค้าจากต่างประเทศในลักษณะที่อาจถือเป็น “อุปสรรคทางการค้าที่ไม่มีภาษี” (Non-Tariff Barriers) อีกด้วย (World Bank, 2024)

สหรัฐฯ ได้ประกาศต่ออายุมาตรการภาษีที่ใช้กับสินค้านำเข้าจากจีนภายใต้มาตรา 301 แห่งกฎหมายการค้าของตน ซึ่งเริ่มต้นมาตั้งแต่ปี 2018 และถูกขยายผลออกไปหลายระลอก แม้ว่าในช่วงการระบาดของโควิด-19 จะมีความพยายามผ่อนคลายนโยบายบางส่วนเพื่อช่วยลดภาระของผู้บริโภคและผู้ประกอบการในประเทศ แต่ภายหลังการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกในปี 2023–2024 รัฐบาลสหรัฐฯ ได้เริ่มกลับมาใช้มาตรการภาษีเชิงรุกอีกครั้ง โดยเฉพาะต่อกลุ่มสินค้าพลังงานสะอาด เช่น แบตเตอรี่ลิเธียม อุปกรณ์โซลาร์เซลล์ รวมถึงชิปเซมิคอนดักเตอร์ ซึ่งล้วนมีบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ในห่วงโซ่อุปทานโลก และเป็นเป้าหมายหลักในนโยบายอุตสาหกรรมใหม่ของจีน (USTR, 2024)

นอกจากมาตรการภาษีโดยตรงแล้ว สหรัฐฯ ยังมีการใช้ มาตรการกีดกันทางการค้าอื่น ๆ เพื่อจำกัดการเข้าถึงตลาดของคู่แข่ง เช่น การควบคุมการถ่ายทอดเทคโนโลยี การกำหนดข้อจำกัดด้านการลงทุนจากต่างประเทศ โดยเฉพาะในสาขาที่เกี่ยวข้องกับปัญญาประดิษฐ์และเทคโนโลยีควอนตัม รวมถึงการให้เงินอุดหนุนแก่อุตสาหกรรมในประเทศผ่านกฎหมายอุตสาหกรรม เช่น CHIPS and Science Act และ Inflation Reduction Act ซึ่งมีผลต่อโครงสร้างการแข่งขันในตลาดโลกอย่างมีนัยสำคัญ (Evenett & Fritz, 2024) ขณะเดียวกันการถอนตัวของสหรัฐฯ จากบางกรอบความร่วมมือพหุภาคี และการระงับการเจรจาทางการค้าใหม่ๆ เช่น ความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจภาคพื้นแปซิฟิกที่ครอบคลุมและก้าวหน้า (Comprehensive and Progressive Agreement for Trans-Pacific Partnership – CPTPP) หรือความตกลงหุ้นส่วนทางเศรษฐกิจระดับภูมิภาค (Regional Comprehensive Economic Partnership- RCEP) สะท้อนถึงแนวโน้มที่สหรัฐฯ หันมาเน้นข้อตกลงการค้าแบบทวิภาคี (Bilateral Trade Agreements) มากขึ้น โดยใช้กำลังต่อรองทางเศรษฐกิจเป็นเครื่องมือหลักในการบรรลุเป้าหมายทางภูมิรัฐศาสตร์

บริบทดังกล่าวทำให้เห็นว่าแม้ในปี 2024–2025 สหรัฐอเมริกาจะไม่ได้ใช้นโยบายกำแพงภาษีในลักษณะที่รุนแรงแบบปี 2018–2020 แต่ก็ยังคงรักษากลยุทธ์การปกป้องเศรษฐกิจในประเทศผ่านเครื่องมือทางการค้าหลากหลายรูปแบบ ซึ่งส่งผลต่อพลวัตของการค้าโลกอย่างมีนัยสำคัญ ประเทศไทยในฐานะที่มีบทบาท

สำคัญในห่วงโซ่อุปทานโลก จึงหลีกเลี่ยงไม่ได้จากแรงกระเพื่อมทางเศรษฐกิจที่เกิดจากนโยบายเหล่านี้ ทั้งในด้านโอกาสและความเสี่ยง ซึ่งจะได้รับการวิเคราะห์ในส่วนต่อไปของบทความ

4.วิเคราะห์ผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทย

นโยบายกำแพงภาษีของสหรัฐอเมริกาได้ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยผ่านหลายมิติ โดยเฉพาะในบริบทที่เศรษฐกิจไทยมีความเชื่อมโยงอย่างลึกซึ้งกับระบบการค้าโลกและห่วงโซ่อุปทานระหว่างประเทศ ในระยะสั้น ประเทศไทยอาจได้รับประโยชน์จากการเป็นประเทศทางเลือกในการส่งออกสินค้าแทนจีน ซึ่งถูกเก็บภาษีในตลาดสหรัฐฯ อย่างไรก็ตามในระยะยาวความไม่แน่นอนทางการค้าและการเมืองระหว่างประเทศส่งผลให้เกิดความผันผวนในภาคการเงิน โดยเฉพาะอัตราแลกเปลี่ยนและการไหลของเงินทุนต่างประเทศ

4.1ด้านการค้า

นโยบายกำแพงภาษีและมาตรการกีดกันทางการค้าอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกาในช่วงปี 2018 จนถึงปี 2025 ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยในหลากหลายมิติ โดยเฉพาะในด้านการค้าและการลงทุน ซึ่งมีลักษณะทั้งเชิงบวกและลบขึ้นอยู่กับช่วงเวลาและประเภทสินค้า สำหรับในระยะสั้นประเทศไทยได้รับประโยชน์บางประการจากการที่บริษัทข้ามชาติบางแห่งปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานเพื่อหลีกเลี่ยงภาษีที่สหรัฐฯ เรียกเก็บจากสินค้าจีน ตัวอย่างเช่นการย้ายฐานการผลิตของบริษัทในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ สิ่งทอ และชิ้นส่วนยานยนต์จากจีนมายังภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมถึงประเทศไทย ซึ่งทำให้การส่งออกของไทยในบางหมวดสินค้าเพิ่มขึ้นในช่วงปี 2019–2021 และมีแนวโน้มขยายตัวอีกครั้งหลังการฟื้นตัวของเศรษฐกิจโลกในปี 2023 (UNCTAD, 2024)

อย่างไรก็ตามผลดีในระยะสั้นดังกล่าวกลับแฝงด้วยความเปราะบาง เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของกระแสการค้าและการลงทุนในบริบทของสงครามการค้ามักเกิดจากแรงจูงใจในการ “เลี่ยงภาษี” มากกว่าการลงทุนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอย่างแท้จริง ซึ่งหมายความว่าหากบริบททางการค้าระหว่างจีนกับสหรัฐฯ เปลี่ยนแปลงไป เช่นการปรับลดภาษีหรือการเจรจาทางการค้าใหม่ ๆ ความได้เปรียบที่ไทยได้รับในฐานะประเทศทดแทนอาจหายไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงที่สหรัฐฯ อาจเริ่มตรวจสอบสินค้าที่มีต้นทางการผลิตซับซ้อนหรือสงสัยว่ามีการ “วนสินค้า” (Transshipment) ผ่านไทยเพื่อหลบเลี่ยงภาษี หรือกรณีไทยเป็นประตูหลังบ้านให้จีน (Back doors) ทำให้ผู้ส่งออกไทยอาจต้องเผชิญมาตรการตอบโต้ทางการค้าจากสหรัฐฯเอง (Bown, 2023)

ในระยะยาวสิ่งที่น่ากังวลมากกว่าคือความไม่แน่นอนเชิงโครงสร้างของระบบการค้าโลกที่เกิดจากนโยบายกีดกันของประเทศมหาอำนาจ ซึ่งส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นของนักลงทุนทั้งในและต่างประเทศ โดยเฉพาะนักลงทุนในภาคอุตสาหกรรมที่มีห่วงโซ่การผลิตพึ่งพาตลาดสหรัฐฯ หรือจีน ความไม่แน่นอนดังกล่าวทำให้หลายบริษัทชะลอการตัดสินใจลงทุนใหม่ (New investment) หรือขยายการผลิตในไทย เพราะไม่สามารถประเมินความเสี่ยงด้านการค้าและภูมิรัฐศาสตร์ได้อย่างแน่นอน (OECD, 2024) สิ่งนี้ยิ่งทวีความสำคัญในยุคที่การลงทุนในภาคการผลิตขั้นสูง เช่น เซมิคอนดักเตอร์ ยานยนต์ไฟฟ้า หรือพลังงานสะอาด มีการแข่งขันสูง และรัฐบาลของแต่ละประเทศต่างเร่งออกนโยบายจูงใจอย่างเข้มข้น

นอกจากนี้ไทยยังได้รับผลกระทบทางอ้อมจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลกที่มีรากฐานมาจากสงครามการค้าและนโยบายกีดกันอื่นๆ โดยเฉพาะในช่วงที่จีนต้องเผชิญกับมาตรการภาษีและการคว่ำบาตรทางเทคโนโลยีจากสหรัฐฯทำให้เศรษฐกิจจีนเติบโตช้าลง ซึ่งส่งผลกระทบต่อการนำเข้าสินค้าและบริการจากประเทศคู่ค้า รวมถึงไทยที่มีจีนเป็นคู่ค้าหลักในหลายด้าน เช่น การท่องเที่ยว อาหารแปรรูป และสินค้าเกษตร (World Bank, 2024) การลดลงของความต้องการภายในประเทศจีนจึงสะท้อนออกมาในรูปของยอดการส่งออกที่หดตัวของไทยเช่นกัน

สรุปนโยบายกำแพงภาษีและมาตรการกีดกันของสหรัฐฯ ส่งผลกระทบต่อประเทศไทยผ่านทั้งช่องทางโดยตรง เช่น การส่งออกสินค้า และทางอ้อม เช่น การลดลงของการลงทุนและการชะลอตัวของเศรษฐกิจโลก ความเข้าใจช่องทางเหล่านี้อย่างถ่องแท้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการออกแบบนโยบายรับมือที่มีประสิทธิภาพ ซึ่งจะได้นำเสนอในหัวข้อต่อไป

4.2 ด้านการลงทุน

หนึ่งในช่องทางสำคัญที่ประเทศไทยได้รับผลกระทบจากนโยบายกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกา คือด้านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ซึ่งมีความสัมพันธ์เชิงระบบกับการเปลี่ยนแปลงของห่วงโซ่อุปทานโลก (Global Value Chains: GVCs) นับตั้งแต่เกิดสงครามการค้าระหว่างสหรัฐฯกับจีนตั้งแต่ปี 2018 เป็นต้นมา บริษัทข้ามชาติหลายแห่งโดยเฉพาะในกลุ่มอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า ชิ้นส่วนยานยนต์ และอุตสาหกรรมเทคโนโลยี ได้เริ่มพิจารณาย้ายฐานการผลิตออกจากจีนบางส่วนตามกลยุทธ์จีนบวกหนึ่ง (China+1 Strategy) เพื่อหลีกเลี่ยงภาษีศุลกากรและลดความเสี่ยงด้านภูมิรัฐศาสตร์ ซึ่งส่งผลให้ประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เช่น ไทย เวียดนาม อินโดนีเซีย และมาเลเซีย กลายเป็นจุดหมายสำคัญของการลงทุนใหม่ (UNCTAD, 2024)

ประเทศไทยในฐานะศูนย์กลางอุตสาหกรรมการผลิตที่มีโครงสร้างพื้นฐานค่อนข้างพร้อม ได้รับโอกาสสำคัญจากกระแสดังกล่าว โดยเฉพาะในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (EV), เซมิคอนดักเตอร์ และพลังงานสะอาด ซึ่งรัฐบาลไทยได้ผลักดันอย่างจริงจังผ่านนโยบายเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy) และแพ็คเกจส่งเสริมการลงทุนจากสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุน (Board of Investment-BOI) อย่างไรก็ตามแม้ประเทศไทยจะมีศักยภาพในการรองรับการลงทุนจากกลุ่มผู้ประกอบการที่ต้องการย้ายฐานการผลิต แต่การแข่งขันในภูมิภาคก็ทวีความรุนแรงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะจากเวียดนามซึ่งสามารถดึงดูดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment- FDI) จากบริษัทเทคโนโลยีรายใหญ่ เช่น ซัมซุง (Samsung), ฟอกคอนน์ (Foxconn) และอินเทล (Intel) ด้วยต้นทุนแรงงานที่ต่ำกว่า ระบบภาษีที่จูงใจมากกว่า และข้อตกลงการค้าระหว่างประเทศที่ครอบคลุม (เช่น CPTPP, EVFTA) (OECD, 2024)

นอกจากนี้อินโดนีเซียก็เริ่มมีบทบาทมากขึ้นในฐานะฐานการผลิตด้านพลังงานและเหมืองแร่ โดยเฉพาะในห่วงโซ่อุปทานการผลิตแบตเตอรี่ลิเทียม ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมแห่งอนาคตที่เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์อุตสาหกรรมของหลายประเทศรวมถึงสหรัฐฯ การที่ประเทศคู่แข่งในภูมิภาคเร่งพัฒนาขีดความสามารถและ

ออกนโยบายส่งเสริมที่เฉพาะทาง ทำให้ไทยต้องเผชิญกับความท้าทายในการรักษาความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว

การปรับตัวของบริษัทข้ามชาติในยุคหลังโควิด-19 ยังแสดงแนวโน้มการ “ลดความซับซ้อน” ของห่วงโซ่อุปทาน (Supply chain simplification) โดยหันไปใช้ระบบการผลิตภายในประเทศหรือประเทศพันธมิตรที่ใกล้ชิดมากขึ้น (Friend-shoring) มากกว่าการกระจายฐานผลิตทั่วโลกแบบในอดีต ซึ่งแนวโน้มดังกล่าวอาจลดบทบาทของไทยในห่วงโซ่อุปทานระดับโลก หากไม่มีการปรับปรุงโครงสร้างการผลิตและเพิ่มมูลค่าในกระบวนการผลิตให้มากขึ้น (World Bank, 2024)

สรุปแม้การปรับโครงสร้างห่วงโซ่อุปทานจากนโยบายภาษีของสหรัฐฯจะสร้าง “โอกาสเชิงกลยุทธ์” ให้ไทยในระยะสั้นถึงกลาง แต่การแข่งขันจากประเทศเพื่อนบ้านที่พัฒนาเร็วกว่า รวมถึงแนวโน้มการปรับตัวของบริษัทข้ามชาติที่เปลี่ยนไปในทศวรรษ 2020 ทำให้ไทยจำเป็นต้องวางยุทธศาสตร์ด้านการลงทุนและนวัตกรรมอย่างรอบคอบ เพื่อไม่ให้พลาดโอกาสในระยะยาว

4.3 ด้านตลาดการเงิน

ในช่วงปี 2024–2025 นโยบายกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกา โดยเฉพาะกำแพงภาษีและการใช้มาตรการตอบโต้กับประเทศคู่แข่งทางการค้า อาทิ จีน ยังส่งผลกระทบต่อระบบการเงินโลกในลักษณะที่สร้างความผันผวนอย่างต่อเนื่อง ความไม่แน่นอนจากสถานการณ์ดังกล่าว ส่งผลโดยตรงต่อตลาดการเงินของไทย ผ่านช่องทางต่างๆ โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงของกระแสเงินทุนเคลื่อนย้ายระหว่างประเทศ (capital flows) และอัตราแลกเปลี่ยน

เมื่อเกิดสถานการณ์ตึงเครียดทางการค้าหรือภูมิรัฐศาสตร์ นักลงทุนต่างชาติซึ่งมีบทบาทสำคัญในตลาดพันธบัตรและตลาดหุ้นของไทยมักมีแนวโน้ม “ลดความเสี่ยง” โดยการถอนเงินทุนกลับสู่สินทรัพย์ปลอดภัย เช่น พันธบัตรรัฐบาลสหรัฐฯ หรือทองคำ ปรากฏการณ์นี้นำไปสู่การไหลออกของเงินทุนจากประเทศกำลังพัฒนารวมถึงไทย ส่งผลให้ค่าเงินบาทอ่อนค่าอย่างรวดเร็วในบางช่วง และเพิ่มแรงกดดันต่อเสถียรภาพทางการเงิน (Bank of Thailand, 2024)

ในทางกลับกันหากสถานการณ์โลกส่งสัญญาณผ่อนคลาย หรือธนาคารกลางสหรัฐฯ (Fed) ปรับลดอัตราดอกเบี้ยเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจ กระแสเงินทุนอาจไหลกลับมายังตลาดเกิดใหม่ ทำให้ค่าเงินบาทแข็งค่าอีกครั้ง โดยไม่สัมพันธ์กับปัจจัยพื้นฐานภายในประเทศ ความผันผวนดังกล่าวสร้างความไม่แน่นอนให้แก่ภาคธุรกิจ โดยเฉพาะผู้ส่งออกและผู้นำเข้ารวมถึงนักลงทุนในตลาดทุนไทยซึ่งต้องรับความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่เพิ่มสูงขึ้น (IMF, 2023)

นอกจากนี้ผลกระทบทางอ้อมจากนโยบายการค้าและภาวะเศรษฐกิจโลกยังส่งผ่านมายังไทยในรูปของความเสี่ยงเชิงระบบ เช่น ความวิตกกังวลเกี่ยวกับการชะลอตัวของเศรษฐกิจจีน ซึ่งเป็นคู่ค้าสำคัญของไทย และผลจากอัตราดอกเบี้ยที่อยู่ในระดับสูงทั่วโลกเพื่อควบคุมเงินเฟ้อส่งผลให้ต้นทุนทางการเงินในประเทศเพิ่มสูงขึ้น กระทั่งต่อการขยายตัวของสินเชื่อ การลงทุน และกำลังซื้อในระบบเศรษฐกิจในภาพรวม (World Bank, 2024)

อีกประเด็นที่ไม่ว่าจะเลยคือภาวะเศรษฐกิจโลกที่เปราะบางในปัจจุบันยังทำให้ตลาดการเงินไทยมีความอ่อนไหวต่อ “ความคาดหวัง” ของนักลงทุนมากขึ้น กล่าวคือข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับท่าทีทางการเมือง

ระหว่างประเทศ เช่น การเลือกตั้งประธานาธิบดีสหรัฐฯ ในปี 2024 หรือท่าทีของจีนต่อการเปิดเสรีทางการค้า ล้วนมีผลต่อการตัดสินใจของนักลงทุนระยะสั้น ซึ่งส่งผลให้ความผันผวนในตลาดทุนไทยเพิ่มขึ้นแม้ไม่มีปัจจัยภายในประเทศเปลี่ยนแปลง

สรุปผลกระทบจากนโยบายกีดกันทางการค้าของสหรัฐฯ ต่อไทยในด้านตลาดการเงินมีลักษณะของ “แรงกระเพื่อม” จากภายนอกซึ่งยากแก่การควบคุมโดยตรง ไทยจึงจำเป็นต้องดำเนินนโยบายทางการเงินที่ยืดหยุ่น เสริมด้วยกลไกบริหารความเสี่ยงด้านเงินทุนและอัตราแลกเปลี่ยนอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระยะยาว

5. ข้อเสนอเชิงนโยบาย (Policy Recommendations)

จากการวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกา ภายใต้แนวทางอเมริกา ต้องมาก่อนและมาตรการกำแพงภาษีต่อจีน ซึ่งส่งผลต่อเศรษฐกิจไทยผ่านช่องทางการค้า การลงทุน และตลาดการเงินนั้น พบว่าไทยในฐานะประเทศที่พึ่งพาการส่งออกและมีความเชื่อมโยงลึกซึ้งกับห่วงโซ่อุปทานโลก จำเป็นต้องปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ และวางยุทธศาสตร์เชิงรุกในหลายมิติ ดังนี้

- ส่งเสริมการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงและใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ภาคการผลิตของไทยยังคงเน้นในอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานเข้มข้นหรืออยู่ในระดับกลางของห่วงโซ่มูลค่า เช่น อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และยานยนต์แบบดั้งเดิม ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกทดแทนจากประเทศที่มีต้นทุนต่ำกว่า รัฐควรส่งเสริมการยกระดับไปสู่อุตสาหกรรมขั้นสูง เช่น เซมิคอนดักเตอร์ อุตสาหกรรมชีวภาพ ยานยนต์ไฟฟ้าและอุปกรณ์อัจฉริยะผ่านการให้สิทธิประโยชน์ทางภาษี การสนับสนุนด้านการวิจัยและพัฒนา (R&D) และการสร้าง “เขตนวัตกรรม” ที่มีระบบนิเวศพร้อมรองรับการลงทุนจากต่างชาติ

- กระจายความเสี่ยงทางการค้าโดยขยายความร่วมมือผ่านข้อตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) กับประเทศใหม่ๆ

ในบริบทที่ระบบการค้าพหุภาคีมีความไม่แน่นอนมากขึ้น ไทยจำเป็นต้องปรับยุทธศาสตร์การค้าระหว่างประเทศ โดยการเร่งเจรจาจัดทำหรือขยายข้อตกลงการค้าเสรี กับประเทศที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจ เช่น สหราชอาณาจักร สหภาพยุโรป ประเทศในตะวันออกกลางและแอฟริกา รวมถึงการใช้ประโยชน์จากข้อตกลงที่มีอยู่ เช่น RCEP และ CPTPP อย่างเต็มประสิทธิภาพ เพื่อเปิดตลาดใหม่และลดความเสี่ยงจากการพึ่งพาสหรัฐฯ หรือจีน เพียงไม่กี่ประเทศ (Ministry of Commerce, 2024)

- เร่งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและดิจิทัล การรองรับการย้ายฐานการผลิตจากจีนมายังไทยต้องอาศัยระบบโครงสร้างพื้นฐานที่มีประสิทธิภาพ ทั้งในด้านการคมนาคมขนส่ง (โลจิสติกส์) พลังงาน เขตนิคมอุตสาหกรรม และเทคโนโลยีสารสนเทศ รัฐควรเร่งลงทุนในโครงการเชิงยุทธศาสตร์ เช่น รถไฟฟ้าทางคู่ การพัฒนาท่าเรือแหลมฉบังเฟส 3 และโครงข่าย 5G เพื่อเสริมศักยภาพของพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เช่น EEC ให้กลายเป็น “ฮับการผลิตแห่งใหม่ของเอเชียตะวันออกเฉียงใต้”

4. เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรมและการพัฒนาทุนมนุษย์ ในโลกยุคใหม่ที่เทคโนโลยีเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทุนมนุษย์คือปัจจัยสำคัญของการเติบโตระยะยาว รัฐควรปฏิรูประบบการศึกษาให้ตอบโจทย์อุตสาหกรรมแห่งอนาคต สร้างแรงงานทักษะสูง และส่งเสริมระบบอุดมศึกษา-อุตสาหกรรมที่ทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ เช่นการสร้าง “มหาวิทยาลัยในเขตอุตสาหกรรม” หรือ “วิทยาลัยเทคโนโลยีคู่ภาคเอกชน” นอกจากนี้ควรส่งเสริมนวัตกรรมและสตาร์ทอัพไทยผ่านกลไกการเงิน นโยบายภาษี และโครงการบ่มเพาะผู้ประกอบการต่าง ๆ เพื่อกระจายโอกาสการเติบโตไปยังภาคส่วนที่หลากหลาย

สรุป

นโยบายกีดกันทางการค้าของสหรัฐอเมริกา ภายใต้กรอบแนวคิดอเมริกาต้องมาก่อน (America First) และมาตรการกำแพงภาษีที่ดำเนินการต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยประธานาธิบดีโดนัลด์ ทรัมป์ ได้สร้างแรงกระเพื่อมในระบบเศรษฐกิจโลกอย่างต่อเนื่อง แม้บริบทในปี 2024-2025 จะเปลี่ยนแปลงไปบ้างจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและเศรษฐกิจระหว่างประเทศ แต่ทิศทางของนโยบายที่มุ่งเน้นผลประโยชน์ภายในประเทศยังคงส่งผลกระทบต่อความเชื่อมโยงของห่วงโซ่อุปทานโลก การค้าเสรี และการลงทุนข้ามพรมแดน สำหรับประเทศไทยซึ่งพึ่งพาการส่งออกและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นหลัก นโยบายดังกล่าวส่งผลกระทบต่อทั้งทางตรงและทางอ้อมในหลายมิติ ไม่ว่าจะเป็นผลดีระยะสั้นจากการเป็นประเทศทางเลือกในการผลิตและส่งออก หรือผลกระทบในระยะยาวจากความไม่แน่นอนของตลาดโลก ความผันผวนของตลาดการเงิน และการแข่งขันที่รุนแรงขึ้นในระดับภูมิภาค ปรากฏการณ์เหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางของเศรษฐกิจไทยภายใต้โครงสร้างเดิมเพื่อเตรียมความพร้อมและสร้างภูมิคุ้มกันในระยะยาว ไทยจำเป็นต้องเร่งปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ โดยเน้นการพัฒนาอุตสาหกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูง กระจายความเสี่ยงทางการค้า ขยายตลาดใหม่ ผ่านการจัดทำข้อตกลงการค้าเสรี และเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศด้วยการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน นวัตกรรม และทุนมนุษย์

กล่าวโดยสรุปบทเรียนจากนโยบายกีดกันทางการค้าในทศวรรษที่ผ่านมาไม่ได้เป็นเพียงเรื่องของภาษีหรืออัตราแลกเปลี่ยนเท่านั้น หากแต่เป็นสัญญาณเตือนที่ชัดเจนว่า ประเทศไทยต้องปรับตัวอย่างจริงจังในโลกที่กำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว การกำหนดยุทธศาสตร์ที่รอบคอบ มีวิสัยทัศน์ และยืดหยุ่น คือกุญแจสำคัญในการรักษาเสถียรภาพและสร้างความยั่งยืนให้แก่เศรษฐกิจไทยในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

Bank of Thailand. (2020). *Annual Economic Report 2020*. Retrieved from

<https://www.bot.or.th>

Bank of Thailand. (2024). *Monetary Policy Report Q1/2024*. Bangkok: BOT.

Bown, C. P. (2019). *US-China Trade War Tariffs: An Up-to-Date Chart*. Peterson Institute for International Economics. <https://www.piie.com>

- Bown, C. P. (2023). *US–China Trade War and Its Impact on Southeast Asia*. Peterson Institute for International Economics.
- Evenett, S. J., & Fritz, J. (2024). Trade Policy in a Fractured World: Global Trade Alert Report 2024. Global Trade Alert.
- IMF. (2023). *Global Financial Stability Report: Navigating Global Divergences*. Washington, DC: International Monetary Fund.
- Krugman, P. R., Obstfeld, M., & Melitz, M. J. (2018). *International Economics: Theory and Policy* (11th ed.). Pearson.
- OECD. (2024). *Foreign Direct Investment Trends and Outlook 2024*. Organisation for Economic Co-operation and Development.
- OECD. (2024). *Southeast Asia Investment Policy Review: Resilience and Competitiveness*. Organisation for Economic Co-operation and Development.
- Office of the United States Trade Representative (USTR). (2024). Review of Section 301 Tariffs on Chinese Imports: Strategic and Economic Implications. Retrieved from <https://ustr.gov/>
- Office of the United States Trade Representative. (2018). *The President's Trade Policy Agenda*. <https://ustr.gov>
- Redding, S. J., & Sturm, D. M. (2008). The Costs of Remoteness: Evidence from German Division and Reunification. *American Economic Review*, 98(5), 1766–1797.
- Salvatore, D. (2020). *International Economics* (13th ed.). Wiley.
- UNCTAD. (2024). *World Investment Report 2024: Investment Trends in a Fragmented World*. United Nations Conference on Trade and Development.
- World Bank. (2020). *World Development Report 2020: Trading for Development in the Age of Global Value Chains*. Washington, DC: World Bank.
- World Bank. (2024). *East Asia and Pacific Economic Update: Restoring Momentum*. Washington, DC: World Bank.
- World Bank. (2024). *Global Economic Prospects: Trade Tensions and Structural Shifts*. Washington, DC: World Bank.
- World Bank. (2024). *Shifting Supply Chains and the Future of Emerging Economies*. Washington, DC: World Bank.